

aus expresse a summis Pontificibus, Conciliis, ac Patribus reprobatur. *Pontas.*

Nota. Author hoc loco recte inter titulos excusantes ab usura ad mittit periculum fortis, quod in Tit. de Usura non recte negat.

CASUS XXXIX. Fulbertus exiguum, quem habuit adamantem, qui juxta judicium prudentum non pluris, quam 100. constabat florenis, & cujus ille pretium ignoravit, pro 200. florenis vendidit Probo, æque imperito ejusmodi rerum æstimatori, qui illum postea perito gemmario æstimandum dedit, ex eoque intellexerat, adamantem non plus quam 100. valere florenis. Petit itaque a Fulberto solutos ultra justum pretium 100. florenos. Teneturne Fulbertus eos reddere?

3. Bona fides non excusat Fulbertum ab obligatione indemnem præstandi Probo; licet eum a peccato excuset juxta Legem *Si quis*. 36. ff. Lib. 45. Tit. 1. ubi dicitur: *Si quis per dolum obligatus est, competit ei exceptio. Idem est, nisi nullus dolum intercessit stipulantis.* Juxta S. Thomam 2. 2. q. 100. art. 6. ad 3. Fulbertus, si lucrum ex adamante perceptum durante bona fide consumpsisset, quin factus fuerit ditior, ad nullam omnino teneretur restitutionem. *Pontas.*

Nota. Hæc non consentiunt cum dictis ad *cas.* 30. Contractus bonæ fidei, præsertim circa res carentes fixo pretio, sic exigenti tranquillitate publicæ, videntur involvere condonationem erroris reciproci intra moderatos limites dupli.

CASUS XL. Lucilius vendit Sempronio tabulam, cujus pretium ignorat uterque. Julianus venditionis hujus mediator contra consentiam & veritatem affirmat, illam esse tabulam originalem celebris Titiani. Lucilius & Sempronius Juliani affirmatione freti perficiunt venditionem pro pretio 2000. florenorum. Verum Sempronius postea in certam devenit notitiam, tabulam illam tantum esse copiam, 30. duplonibus vix constantem. Jam quaeritur, an hic contractus sit validus (num Sempronius possit exigere compensationem damni, & a quo?)

3. Contractus est validus; quia Lucilius & Sempronius vere consenserunt. Nihilominus potest Sempronius justè agere contra Lucilium venditorem, & deficiente illo contra Julianum. Verum Lucilius, cui soluta est summa 2000. florenorum, primus tenetur ad restitutionem; Julianus tantum in defectu ipsius. *In contractibus bonæ fidei, si dolum dat causam contractui, non per contrahentes, sed per intermediam*

per-

personam, tenet contractus, sed datur actio contra mediatorem. Author Glossæ in cap. *Dilecti*. 3. De empt. & vend. *Pontas.*

CASUS XLI. Martialis vendidit Rollando domum, & hortum tenesis frugiferis arboribus constitum pro summa 4500. florenorum. Rollandus durante per quinque annos possessione utiliter melioravit domum majoribus quam sesqui mille florenorum sumptibus. Joannes, qui hæc bona vendidit Martiali, cum nondum percepisset solutionem, sententiam evictionis contra Rollandum obtinuit, & in possessionem rediit. Quare Rollandus postulavit debitam sibi compensationem de melioratione domus; cui Joannes respondit, se ad id non obligari, eumque remisit ad Martialem. Verum hic bonis ut plurimum exhaustus, & ære etiam alieno gravatus præterdit, Joannem teneri ad præstandam Rollando indemnitate. An prætenso Rollandi indemnitate exigenti justa est? Et a quonam exigenda est indemnitas?

3. Certum est, Rollandum pro præstanda sibi indemnitate recurrere posse ad Martialem venditorem suum; quia omnis venditor naturaliter obligatur præstare emptori asecurationem de re vendita. *Sive tota res evincatur, sive pars, habet regressum emptor in venditorem,* ait Lex *Sive*. 1. ff. Lib. 21. Tit. 2. Nihilominus Joannes, cui fundus adjudicatus est, primus obligatur ad compensandas Rollando meliorationes. Hac in re ut plurimum observandum est, quod in æstimatione expensarum in meliorationem fundi ab emptore factarum expensæ istæ conferendæ sint cum fructibus ex fundo meliorato provenientibus, haud dubie auctis; si emolumentum fructuum perceptorum adæquat summam principalem in meliorationem impensam una cum legitimo interesse, emptori post evictionem nulla debetur compensatio meliorationum; quia sic nullum passus est damnum. Si fructus percepti excedunt expensas in meliorationem factas, lucrum est emptoris, utpote bonæ fidei possessoris. Si fructus ante pronunciatam evictionem percepti sunt minores summa in meliorationem impensa, defectus emptori compensandus est; cum æquum non sit, ut adhibita industria ipsi detrimento sit. Hæc omnia legibus conformia sunt. *Pontas.*

Nota. Meliorationum mere voluptuarium, ac de cætero inutilium nulla debetur compensatio.

CASUS XLII. Leofridus a Basilio emit hortum, ejusque possessionem adiit. Post aliquot menses Alexander obtinuit sententiam evictionis contra Leofridum, qui absque facta Basilio venditori excitate turbationis denunciatione convenit

cum Alexandro de una parte indemnificationis pro quibusdam meliorationibus, & postea recurrit ad Basilium, ab eoque residuum damnum sibi resarciri postulat. Teneturne ad id Basilium?

ꝛ. Juxta legem *Si fundo*. 53. §. 1. ff. Lib. 21. Tit. 2. Et Leg. *Si dictum* 56. §. 1. ibidem. Basilium non tenetur ad aliquid præstandum Leofrido, qui tanto minus excusabilis est; quia, si denuntiasset Basilio venditori suo turbationem ab Alexandro excitatam, nec tenebatur se defendere, nec a sententia appellare; cum venditori incumberet naturalis asecuratio de omni litis eventu. Leg. *Herennius* 63. §. 1. ibid. Pontas.

CASUS XLIII. Cæcilius vendidit Cajo pure & simpliciter obligationem 100. florenorum, quia ipsi tenebatur Mævius, pro 75. florenis. Cæcilius exigit a Mævio debitum, quem omnino solvendo non esse reperit. Teneturne Cæcilius Cajo restituere 75. florenos?

ꝛ. Si Cæcilius bona fide egit, & nec scripto nec viva voce se obligavit ad aliquam asecurationem, non tenetur in conscientia Cajo restituere perceptos 75. florenos. Quando venditur aliquod jus, venditor non tenetur asecurare nisi realitatem & veritatem juris. Leg. *Si hereditas*. 1. ff. Lib. 18. Tit. 4. Pontas.

NOTA. Si Cæcilius scivit notoriam insolubilitatem Mævii, tenetur ex justitia ad restitutionem 75. florenorum.

CASUS XLIV. Germanus constitutum habet censum 500. florenorum in Curia Parisiensi pro 12500. flor. nis. Rex 31. Augusti decreto sui Concilii præcepit fieri restitutionem omnium ejusmodi contractuum juxta proportionem summæ principalis. Germanus 1. Septembris iturus ad Notarium pro signanda restitutionis quitantia, & recipiendo chirographo, animo summam 12500. florenorum impendendi pro emptione domus, de cujus pretio cum venditore jam convenerat, offendit Imbertum amicum suum. Hic se offert Germano, in continenti se solvaturum 12500. florenos, si ipsi cedere vellet suum contractum; imo offert, se daturum quinque pro centum: cogitabat enim Imbertus, se hunc contractum census posse convertere in *Actiones* sic dictas Societatis Indicæ, in qua non recipiebantur nisi similes contractus, aut obligationes status. Germanus, postquam inutiliter tentaverat obtinere octo pro centum, tandem acceptat, quod obtulit Imbertus. Estne hoc lucrum licitum?

ꝛ. Non videtur hoc lucrum approbari posse: omnes enim Canonistæ & Theologi conveniunt in hoc, quod leges latæ a Principe nullum Superiorem recognoscunt pro bono Status

&

& Reipublicæ, postquam authentice ac forma debita promulgatæ fuerunt, obligent in conscientia, non minus quam leges Ecclesiæ; & quod ad Principem solum privative pertineat, dare valorem contractibus & constitutioni census, eorum effectus approbare, modum præscribere pro interesse, & determinare omnes conditiones essentielles. Jam vero inter principales conditiones restitutionis seu solutionis quoad hos contractus est, ut nil solvatur ultra summam principalem, nec quicquam ultra eam summam possit exigi vel recipi. Itaque excessus ultra summam principalem, quocumque demum nomine veniat, illicitus est, & injustus. Consequenter Germanus in conscientia tenetur Imberto restituere, quod ultra fortem contractus ab eo acceperat. Id ipsum docet S. Thomas 2. 2. q. 62. art. 5. ad 3. Pontas.

NOTA. Ipse Princeps, tacite mutare videtur taxam talium contractuum, quando devolvuntur ad eas circumstantias, in quibus juxta æstimationem prudentum crescit vel decrevit eorum valor in publico commercio. Adeoque responsio Authoris solum habet locum, quando Princeps talia commercia non tolerat etiam in foro extero, aut saltem ob intrinsicam eorum malitiam vergentem in grave damnum Reipublicæ aut status, & in corruptelam morum tolerare non potest.

CASUS XLV. Adrianus pecuniæ penuria laborans vendit bona fide Marculpho sex jugera fundi per contractum census pro summa 500. florenorum, sub his conditionibus: 1. ut possit Adrianus, si voluerit, redimere fundum seu contractum intra spatium quinque annorum, redditis Marculpho 500. florenis. 2. Ut Marculphus non teneretur deducere de forte principali fructus ex fundo obtinendos, aut censum ultra fortem percipiendum. Estne justa prima conditio? An non altera sapit usuram?

ꝛ. Contractus venditionis reservato jure redimendi iustus licitus est, ut probari potest ex Scriptura Levit. 25. & ex legibus civilibus, quæ ejusmodi conventiones permittunt; dummodo res vendita fiat propria emptori, pretiumque persolutum sit proportionatum justo valori rei, ac tempus restitutionis stipulatum utrique contrahentium sit opportunum: & talis est contractus, de quo agitur; ac consequenter prima conditio non vitiat contractum. Quod attinet alteram conditionem, ea pariter vitio caret: per emptionem enim fundi aut contractus verum emptori acquiritur dominium, & consequenter etiam fructus provenientes. *Si vendidi*, ait S. Raymundus L. 2. Tit. 7. de Usur. §. 6. *tali conditione adjecta, ut quandocumque solvatur pretium a me, vel hærede meo, habeam prædium ego, vel hæres meus, quandocumque a septennio usque ad novennium vel simile; numquid est usurarius contractus?*

tractus? Ad quod respondet: *Ad hoc dico, quod non est mutuum, & emptor facit fructus suos sine periculo usurae licet venditor iuxta venditionis formam postea recuperet prædium. . . nisi in fraudem usurarum facta sit talis venditio.* Si tamen emptor invito venditore posset resilire ab emptione, non amplius foret contractus venditionis, sed verum mutuum, ex quo has ratione interesse perciperetur. *Pontas.*

CASUS XLVI. Theodatus vendidit Pamelio prædium 25. jugerum pro summa 1000. florenorum, quamvis multo plaris constaret, sub ea conditione, ut intra tres annos illud posset redimere, redditis Pamelio 1100. florenis. An contractus iste non est vitiosus?

¶ Contractus hic est usurarius; quia justus valor rei multum excedit persolutum venditori pretium, & venditor insuper se obligavit ad plus reddendum emptori, quam ab illo acceperat. S. Raymundus ibid. *Pontas.*

NOTA. Deberet in casu exprimi excessus pretii ultra summam 1000. florenorum, ut æstimari possit justitia annui census ex tali venditione fructuum ex parte venditoris redimibili.

CASUS XLVII. Burcardo vendidit Christophoro decem jugera vineæ, reservata sibi facultate redimendi. Christophorus destruxit vineam, & fundum in prædium convertit, qua commutatione redditus dimidio ampliores, quam prius, percepit. Interea obiit Christophorus; & filius ejus hæres unicuique ad magnam pecuniæ penuriam redactus, hunc fundum venalem exposuit, eodemque tempore declaravit Burcardo, quod, si vellet fundo recepto persolutum a patre suo pretium reddere, paratus foret cedere fundum, rogavitque eum, ut, si redimere nollet, saltem desistere vellet a clausula de jure redimendi facta. Burcardo in hoc ultimum consentiente hæres Christophori vendidit fundum pretio triplo majori, quam pater ipsius emerat. An non tenetur hæres Burcardo ad aliquam indemnitate?

¶ Liberum cuilibet est renunciare juri suo. Hinc filius Christophori ad nullam Burcardo tenetur indemnitate. Melioratio fundi est effectus industriæ Christophori, quem representat filius: hincque ex industria patris commodum ferre debet. S. Thomas 2. 2. q. 62. art. 5. ad 3. *Pontas.*

CASUS XLVIII. Eleazarus vendidit Marcellino jugerum prædii pro 150. florenis, reservato sibi jure elapsis quinque annis redimendi prædium. Pridie elapsi termini Eleazarus declaravit in debita forma Marcellino, se velle redimere prædium, simulque obtulit solutos sibi 150. florenos. Verum Marcellinus volens adhuc scœnum colligere, variis prætextibus utens

est

est ad eludendam Eleazari declarationem, donec tandem collecto scœno prædium ipsi obtulerit. Sed Eleazarus prætendit, scœnum ad se pertinere. Num justa est hæc prætensio?

¶ Justa esse videtur Eleazari prætensio: obtulit enim se ad redimendum fundum, antequam a Marcellino scœnum collectum fuit. *Pontas.*

CASUS XLIX. Victor Machæropœus videt in platea duos viros, qui inter se graviter exarsisse videbantur, & duos gladios emptori accurrebant. Potestne, etsi in ingenti pecuniæ inopia constitutus, ipsis gladios vendere, si persuasum sibi habeat, eos gladiis ad confidendum usuros?

¶ Nunquam licet cooperari ad peccatum; hinc absque peccato non potest Victor ipsis gladios vendere in his circumstantiis. Verum si Victor ex levi fundamento dubitaret tantum de abusu gladiatorum, eos posset vendere; dummodo suum prius deposuerit dubium.

NOTA. Circumstantiæ casus non præbent ansam dubio solum levi, sed gravi cum periculo abusus certo, cui non licet cooperari absque necessitate vel graviorum malorum pati periculo.

CASUS L. Incolæ in parochia S. Romani ædificari curarunt ecclesiam, & domum parochialem in fundo noviter a se empto; cumque hæc ecclesia careret cœmeterio, voluerunt emere spatium fundi ad Paulum pertinentis pro construendo cœmeterio. Paulus, cum fundum suum vendere recusaret, compellitur a iudice ad venditionem, & quidem pretio a viris peritis determinato faciendam. Potuitne iudex in conscientia ferre & exequi talem sententiam?

¶ Quando res pertinet ad particularem quemplam necessaria est ad usum publicum, & hic recusat vendere, auctoritate Magistratus juste ad id compelli potest. Ob hanc ipsam rationem tempore penurix ii, qui frumento abundant magis, quam ad eorum sustentationem opus est, possunt compelli ad vendendum superfluum pro pretio rationabili; prout statuitur *Lege Julia. 2. ff. Lib. 48. Tit. 12. ubi dicitur: Lege Julia de annonâ poena statuitur adversus eum, qui contra annonam fecerit, societatem coierit, quo annonâ carior fiat.* *Pontas.*

CASUS LI. Atticus Abbas vendidit Alano sex jugera Sylvæ altæ ac proceræ dependentis ab Abbacia, animo pretium applicandi ad construendum aliquod ædificium in loco suæ residentix, quod necessarium esse arbitrabatur. Potuitne propria auctoritate hanc venditionem facere?

¶ Leges tam antiquiores quam recentiores interdiciunt Prælati alienationem ejusmodi bonorum; quo nil sapientius

est.

statui potuisset: nisi enim leges obfisterent, Abbas non nihil liberior ac immoderatio facile omnes ejusmodi sylvas, aliaque bona immobilia ad abbatiam pertinentia disperderet, parum sollicitus, unde indigentiae suae futuris temporibus consulat successores. *Pontas.*

CASUS LII. Nobilis quispiam sub praetextu dilatae solutionis pluris vendit frumentum suum, quam vendi solet in foro frumentario. An juste?

ꝑ. Non potest sic vendere; teneturque restituere excessum pretii. Ejus commissarii ac villici non possunt operam suam conferre ad commercium adeo injustum; negandaque est ipsis absolutio, nisi promittant, se deinceps partem non habituros in ejusmodi commercio. *De Lamet.*

Nota. Si cum dilatione solutionis injunctum foret periculum fortis, licite exigetur auctarium pretii. Vide supra *Casum* 38.

CASUS LIII. Quæritur 1. Num lucrum cessans se junctum a damno emergente sit titulus legitimus percipiendi aliquid ultra mutuum. 2. Supposito, quod legitimus sit hic titulus, num habitualis dispositio ex pecunia sua justis modis lucrandi eximit ab obligatione restituendi, postquam innotuit, injustum esse ultra mutuum quidpiam accipere? 3. Supposito, lucrum cessans legitimus esse titulus, estne etiam tunc legitimus, quando mercator malos emit, eosque pluris vendit, justo tamen pretio; eoquod præstandæ solutionis dilationem per sex menses aut annum concedat; & si non recepta elapso termino dilationis solutione interesse accipiat? 4. An mercator, qui ante tempus lanam emit, & minoris solvit, ac tempore traditionis valeat, tenetur restituere, quod justo deest pretio? 5. An ille, qui locatum sibi gregem morbidum videns eum vendit, ut redactam exinde pecuniam in lucrum convertat, ignorans, lucrum directe ex mutuo proveniens esse injustum, teneatur ad restitutionem?

ꝑ. *Ad 1.* Qui non patitur aliud damnum, quam quod præcise speratum lucrum non ferat, non potest ex hac ratione ultra mutuum quidpiam accipere. *Ad 2.* Cessatio lucri non est titulus legitimus ultra summam capitalem quidpiam exigendi nisi annexum sit damnum probabile aut proximum. *Ad 3.* Memoratus mercator potest indemnitate recipere pro lucro, quod in casu proposito facere impeditur, deductis expensis, laboribus & periculis, si vere habeat animum negotiandi, & industriam suam adhibuerit elapso termino solutionem percipiendi. *Ad 4.* Mercator, qui ante tempus lanam bona fide emit minoris, ac valet eo tempore, dum lana ipsi traditur, tenetur restituere, quod justo pretio deest, nisi incertum dubiumque fuerit, num lana

tem-

tempore traditionis pluris minorisve vendenda sit. *Ad 5.* Ille, qui commissum sibi gregem vendidit, ignorans, ejusmodi negotiationem injustam esse, tenetur restituere etiam id, quo non est factus ditior, si ignorantia ipsius crassa fuit, & vincibilis. *De Lamet.*

Nota. Circa 1. Periculum fortis præbet justum auctarii titulum. Vide supra *Casum* 38. *Ad 2.* Ad titulum lucri cessantis in eo, cui & animus & occasio lucri alterius justis in promptu est, non requiritur, ut concurrat periculum fortis. *Ad 5.* A restitutione non excusat ignorantia etiam invincibilis, nisi concurrat præsumptio condonationis.

CASUS LIV. Potestne mercator pluris vendere mercem ex eo, quod ipsi differatur solutio?

ꝑ. Mercator committit usuram, si præcise ex eo pluris vendat mercem; quia emptor petit ab eo dilationem solutionis. *Fromageau.*

Nota. Non peccat, si pluris vendit ob lucrum cessans, damnum emergens, aut periculum fortis.

CASUS LV. Sempronius venditurus agrum suum contiguum agro Proculi, simulat, se eum venditurum cuidam personæ potenti, omnibus suis vicinis insensæ. Qua de causa Proculus ipsemet, pacis amans, hunc agrum emit, & quidem summo pretio.

ꝑ. Contractus hic est validus; quia simulatio & fraus non afficiunt ipsam rem venditam: sicut enim frequenter accidit, ut mercatores varias technas, imo & mendacia adhibeant ad carius vendendas merces, & tamen ejusmodi contractus venditionis sunt validi; ita etiam, etsi Sempronius male egerit simulatione utendo, ut tacite majus extorqueret pretium, contractus tamen cum Proculo initus est validus. C. B.

Nota. Licet contractus iste subsistat quoad substantiam, cum tamen quantitas pretii fundetur in fraude ac dolo, quoad hoc injustus est: & hinc pretium diminui ac reduci debet ad arbitrium viri prudentis.

CASUS LVI. Mercator quidam cum conquestus fuisset, se plurima habere debita activa, quin vix ulla spes appareat obtinendæ solutionis, Titius sese offert ad emenda omnia debita, dummodo levi ea pretio vendere velit mercator. Licetene?

ꝑ. Potest ea emere, supposito quod solvat pretium, quo valet juxta æstimationem ordinariam. Ratio est; quia justum pretium rei non debet desumi ex eo, quod res valet

ven-

venditori, nec ex industria & habilitate emptoris, sed ex eo, quod communiter in talibus circumstantiis judicatur valere res. Jam supposito, quod mercator non habeat magnam spem obtinendi summam sibi debitam, certum est, hanc summam minoris aestimari; & consequenter Titium licite eam emere posse leviore pretio. Excipitur tamen casus, quo Titius esset unus ex præcipuis debitoribus, & studiose distulisset, solve- re debitum, ut illud deim possit emere minori pretio. Et hæc opinio communis Doctorum est. C. B.

CASUS LVII. Seius mutuos dat Livio 100. florenos ad decem annos. Ambo conveniunt, ut, si unus eorum intra terminum præfixum moriatur, mutuarius sit solutus debitor; si vero ambo vitam protrahant ultra præfixum terminum, mutuarius quidpiam solvat ultra sortem

§. Contractus iste est licitus, si id, quod mutuuario est solvendum ultra sortem, taliter est determinatum, ut uterque in æquali periculo perdendi, & æquali spe lucrandi sit constitutus. Ratio est; quia ambo sunt incerti de eventu. Jam, si periculum perdendi, & spes lucrandi ex utraque parte æqualis est, contractus iste habet omnes qualitates eum licitum reddentes. C. B.

CASUS LVIII. Emptores cum solvere recusarent pro merce, quod petiit mercator, hic mentitur, & falsum jurat affirmando, sibi met ipsi hanc vel illam mercem pluri constituisse: unde evenit, ut emptores augeant pretium ab initio oblatum. Jam quaeritur 1. Utrum mercator tuta conscientia possit recipere hoc augmentum pretii? 2. Utrum fraudem & technas adhibens ad inducendos emptores, ut solvant summum pretium, quod tamen supponitur esse justum, teneatur ad restitutionem emptoribus?

§. Ad 1. Si hoc augmentum excedat limites justii pretii, mercator non potest tuta conscientia illud retinere; quia inter datum & acceptum non amplius reperitur æqualitas, quam exigit justitia commutativa. Si vero hoc augmentum non excedat limites justii pretii, illud retinere potest; & licet peccet mentiendo & pejerando, non peccat tamen hoc pretium recipiendo: ex una parte enim ejusmodi technæ in mercatoribus jam sunt cognitæ, ita, ut emptores sibi met ipsis imputare debeant, si induci se sinant; ex altera parte receptum est æquale dato. Ad 2. Mercator talis tenetur emptoribus ad restitutionem; sive quia emptor hac ratione inductus ad solvendum summum pretium non censetur consensisse in hunc contractum; sive quia hoc modo agendi læditur jus emptorum, quod habent, emendi infimo pretio apud alios mercatores. C. B.

Nota.

NOTA. Tales nundularii plerumque utuntur æquivocatione: vere enim contrahunt cum mercatores summo pretio in merces singulas, sed mercator illis condonat quintam, quartam aut omnino tertiam solutionis partem; & ideo dicendo verum peritis notorium non tenentur ad restitutionem. Peccant tamen graviter jurando æquivoce sine coactione notorie injusta.

CASUS LIX. Titius locavit domum Cajo, & durante tempore locationis eam vendit Petro, quin ulla in contractu mentio facta fuerit reddituum extraordinariorum domui annexorum. Ad quem pertinent isti redditus?

§. Dividendi sunt redditus isti ad mensuram & proportionem temporis, quo ambo, venditor scilicet & emptor domum possederunt. C. B.

Vide *Caupo. Commmercium. Contractus. Emptio. Officiales. Usura.*

VERBERATIO.

Sermo hic est de punitione, qua infantes a parentibus, uxores a maritis, & domestici ab heris suis ex merito quandoque efficiuntur. Videre erit, licet non nunquam verberibus utendum, dum verba ac comminationes nil efficiunt, periculosum tamen esse, regulariter loquendo, hunc in modum castigare subditos; quia perraro id fit cum debita charitate ac justa moderatione, ac consequenter sine peccato, etiam ejusmodi punitio inchoetur ex optimo motivo.

CASUS I. Quintinus habet domesticos inobedientes ac vitæ dissolutæ, quos severissimæ ac iteratæ increpationes ad frugem non reducunt.

§. Absque ullo peccato potest eos verberibus castigare; dummodo id non fiat in æstu iræ, aut ex motivo odii. Nihilominus tamen nolim id ipsi consulere. *Pontas.*

CASUS II. Uladislav servans inviolatam tori fidem uxori suæ comperit, adulterinum eam fovere commercium. Hinc cum seriæ commonitiones nil effecerint, tentavit eam emendare verberibus.

§. Si eam sic castigat cum moderatione, & absque omni impetu iracundiæ, quod tamen in praxi admodum difficile est, non peccat. Prudentis tamen certo non est, hoc uxoriæ emendationis medium marito suggerere. Parlamentum Divionense 6. Martii 1597. edidit Edictum, vi cujus maritus quidam ad multam 200 florenorum fuit condemnatus, eoquod verberibus affecisset conjugem suam, injuncta simul inhibitione relapsus. Edictum hoc fundabatur in privilegio a *Duo.*

Dist. Cas. Conf. Tom. III.

§. r

capus